
УДК 378.147:372.8

Карпова Олена Олегівна
к. пед. н., доцент кафедри іноземних мов,
Одеський національний економічний університет (Україна)

**ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
У СТУДЕНТІВ ЗВО ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ**

JEL classification: A220; I000; O000

Розвиток ключових компетенцій з іноземної мови у студентів закладів вищої освіти (ЗВО) передбачає, зазвичай, розвиток умінь говоріння, аудіювання, читання та письма. Однак, зміна парадигми навчання впливає й на зміну ключових компетенцій загалом, та з іноземної мови зокрема.

Відтак, поступова зміна моделей університетів змінювала зміст, форми, методи та засоби

навчання. Так, модель Університет 1.0 передбачала лише освітню діяльність, як у Середньовіччі, і лише трансляцію знань, тому, наприклад, навчання іноземній мові відбувалося у вигляді вивчення граматичних конструкцій, збільшення словникового запасу та розвитку письма. Пізніше, модель Університет 2.0 складалася з освітньої та наукової діяльності (наприклад, класичний університет імені фон Гумбольдта); на даному етапі більшість вітчизняних ЗВО є моделлю Університет 3.0, в якій поєднано науково-освітню та підприємницьку діяльність. Виходячи з освітніх та ринкових потреб, викладачі навчали студентів писати стандартні паперові ділові листи, читати професійно-орієнтовані тексти та перекладати їх, прослуховували та обговорювали аудіоматеріал, давали завдання розучувати чи розігрувати діалоги тощо. Однак, сучасність вимагає впровадження моделі Університет 4.0, тобто такого навчального закладу, який здатний вирішувати проблеми та виклики сучасної промисловості, створювати та монетизувати інтелектуальну власність; який стає лідером високотехнологічних індустрій, є глобальним та відкритим майданчиком для розвитку та інновацій, міждисциплінарної співпраці, що не лише виконує замовлення на дослідження та розробки, але й активно створює технології та технологічні компанії, а також стає лідером та центром нових технологічних індустрій [1]. У зв'язку з цим, викладання іноземної мови полягає, у першу чергу, не в трансляції знань, як це було раніше, а у формуванні цих ключових компетенцій з іноземної мови у такий спосіб, щоб підготувати фахівця, здатного до підприємницької, дослідницької діяльності, міждисциплінарної співпраці та командної роботи.

До того ж, дистанційна форма навчання також вплинула на процес навчання та формування компетенцій з іноземної мови. Інноваційна система дистанційного навчання базується переважно на самостійному отриманні необхідного об'єму знань студентом й одночасно передбачає використання традиційних та нових інформаційних технологій. Дистанційна освіта надає можливість навчатися та отримувати необхідні знання віддалено від навчального закладу в будь-який зручний час. А це, у свою чергу, потребує нових підходів до викладання дисциплін, методів та засобів навчання.

Так, наприклад, формування навичок письма сьогодні потребує вміння написати email, повідомлення для соц. мереж, есе. Традиційне формування навичок говоріння у студентів потребує нових підходів до публічних виступів, ведення діалогу у професійній діяльності, представлення презентацій у дистанційному режимі (наприклад, якщо раніше доповідь в аудиторії була підтримана слайдами, то наразі в онлайн презентації фокус спрямовано більше на слайди, аніж на доповідача; замість питань в аудиторії – питання слухачів у чаті та їх коментування доповідачем). Все це потребує формування нових цифрових навичок у студентів та навичок онлайн виступів [2].

У дистанційному форматі формування навичок аудіювання відбувається не стільки завдяки дискусії та прослуховуванню аудіо матеріалу як раніше, а через перегляд відеоматеріалу, наприклад, у YouTube. Формування навичок читання у дистанційному форматі завдяки класичному читанню, перекладу та обговоренню тексту стає незручним, затратним та неефективним [3]. Тому, вважаємо, що краще замінити цей вид завдання на читання автентичного тексту з подальшим написанням есе або огляду (рев'ю), що спонукатиме студентів не лише прочитати та перекласти текст, але й зрозуміти меседж автора, висловити власну думку, розвивати критичне мислення, та, що найголовніше, дати можливість кожному студенту опрацювати текст глибоко та самостійно.

Також варто зазначити, що методи та засоби традиційного та дистанційного навчання значно відрізняються один від одного не лише форматом, але й видом завдання та формулюванням завдання, як було зазначено вище; метою завдання (наприклад, навчити студента не говорити, а висловлюватися, навчити студента не писати текст, а представляти міждисциплінарний матеріал, не показувати слайди як лише візуальну підтримку, а обробити матеріал; шляхами виконання та представлення результатів завдання: замість перекладу – есе, огляд, анотація, замість прослуховування аудіоматеріалу – перегляд відеоматеріалу, а написання ділового листа замінити написанням email).

Особливої уваги під час дистанційного навчання потребують завдання для самостійної роботи студентів. Досвід викладання іноземної мови в ОНЕУ довів, що корисним є написання дискурсивного есе, а саме есе, у якому представлено щонайменше три точки зору щодо запропонованої проблеми твору. Наприклад, проблему лідерства у сучасному суспільстві студенти розглядали з соціальної, історичної, політичної, економічної, психологічної та гендерної точок зору. Такий вид завдання унеможливило використання одного або двох джерел для написання

твору, а також спонукає студентів до опрацювання проблеми з різних сторін та більш детального вивчення проблеми.

Іншим викликом дистанційного навчання виявилися тестові завдання. По-перше, це потребувало підбору завдань у такий спосіб, щоб їх було неможливо знайти в Інтернеті, наприклад, під час виконання читання тексту та завдань на True/False. По-друге, два-три варіанти контрольних робіт не є достатніми для дистанційного формату, тому ми розробляли свій варіант для кожного студента, що не давало можливість групуватися для виконання одного варіанту та ділитися у групових чатах, кожний студент мав свій варіант. У такому випадку, усі тести повинні бути представлені у системі Moodle, тому що ручна перевірка контрольних робіт майже неможлива за такого підходу.

Вважаємо, що необхідно змінити підхід до оцінювання роботи студентів, особливо у дистанційному форматі. Було б доречним додавати бали за творчий підхід, оцінювати дослідницький підхід, ставити бали за якість, а не лише за механічне виконання завдання.

Отже, основними викликами дистанційного навчання щодо формування ключових компетенцій з іноземної мови є: формування чотирьох ключових умінь з іноземної мови разом із цифровими навичками; утілення нових методів та підходів до викладання дисциплін дистанційно; розробка нових форм завдань для індивідуальної та контрольної роботи, а також критеріїв їх оцінювання.

Література

1. Карпов А. О. *Современный университет как драйвер экономического роста : модели и миссии* / Экономический портал. URL: <https://instituciones.com/general/2975-sovremennyi-universitet.html> (дата обращения: 06.05.2021).
2. *Трансверсальные навыки* / Центр фінансової грамотності. 2017. Facebook. URL: <https://www.facebook.com/econworld/photos/pb.125662167819888.-2207520000.1508559071./475530262833075> (дата обращения: 06.05.2021).
3. *Creativity in higher education* : Report on the EUA Creative Project 2006–2007. Brussels: European University Association, 2007. 45 p. URL: <https://eua.eu/downloads/publications/creativity%20in%20higher%20education%20-%20report%20on%20the%20eua%20creativity%20project%202006-2007.pdf> (access date: 07.05.2021).
4. *Key competences for lifelong learning*. Publications Office of the EU, 2019. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en> (access date: 07.05.2021).